

logia catalana i altres graus que porta per títol *Teatre català dels segles XX i XXI*. “Em centro en dramaturgs catalans contemporanis que s’escapen del realisme i el costumisme –explica–. Deixo fora autors com Jordi Casanovas i Marta Buchaca, però en canvi tracto propostes més arriscades i experimentals, com ara el primer Sergi Belbel; *Desig*, de Josep Maria Benet i Jornet, i el metateatre d’Albert Mestres. Els autors més recents que tractem són Roger Bernat i Ferran Echegaray”. També hi explica les aportacions de Joan Brossa, Carles Santos i La Fura dels Baus.

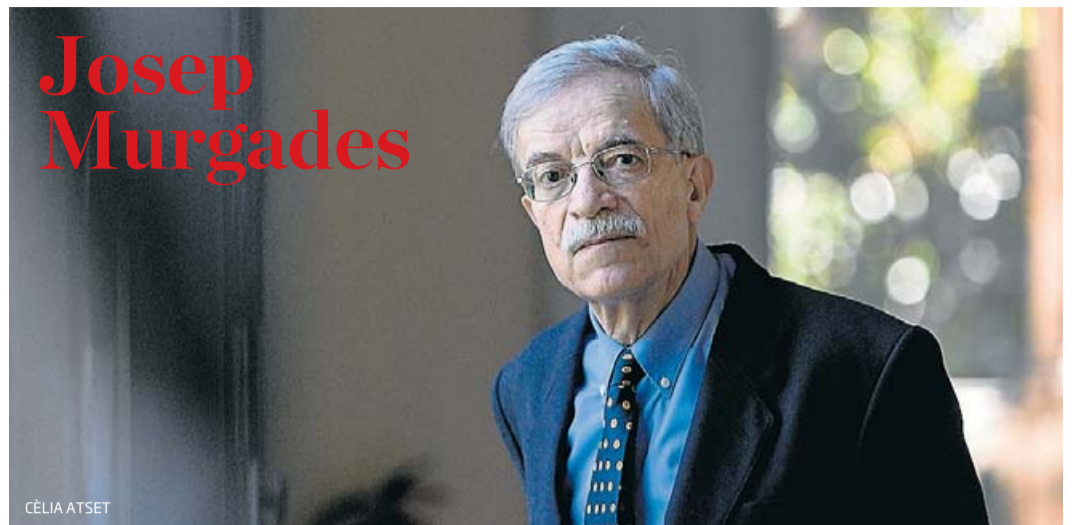
El teatre apareix també a l’assignatura de Margalida Pons i a *Corrents i autors coetanis*, l’optativa que fins aquest any ha impartit Josep Murgades a la Universitat de Barcelona. “Aquest curs hem llegit *Poder i santedat*, una obra de Manuel Molins del 2017”, recorda Murgades. A l’assignatura comenten set o vuit lectures, una de les quals la trien els alumnes. L’escolida ha estat *Aprendre a parlar amb les plantes* (2018), de Marta Orriols. “Toquem diversos gèneres literaris, de territoris també diversos. Homes i dones, esclar –comenta–. La irrupció de les autores ha sigut un fet important dels últims anys”. Des de Mallorca, Margalida Pons opina que “la segmentació territorial en un món globalitzat cada cop té menys sentit”, tot i que si escau inclou obres d’autors de les Illes Balears, com *Eren ells*, de Carles Rebassa, o *Joana E.*, de Maria Antònia Oliver.

La ruptura postmoderna Com abordar la gran varietat de les propostes actuals

La Universitat Autònoma de Barcelona ha replantejat el grau de filologia catalana aquest últim curs. El profes-

sor Víctor Martínez-Gil imparteix una assignatura a primer de filologia catalana en què explica què s’ha fet des de la dècada dels 80 fins ara, i hi surten des d’Albert Mestres fins a Irene Solà. “Tradicionalment, la literatura havia funcionat a través de moviments i escriptors que eren la seva punta de llança –diu–. A partir de la ruptura postmoderna hi ha una gran reelaboració de temes i es donen una gran varietat de propostes. A la postmodernitat hi predomina més l’horitzontalitat que la verticalitat”. Al grau de filologia catalana de l’Autònoma també apareixen exemples recents en assignatures més pensades per a la professionalització dels alumnes. “Hi comentem sobretot narrativa i poesia actuals –diu la professora Gemma Bartolí–. Comencem per Manuel de Pedrolo i Aurora Bertrana, i passem per Quim Monzó i Enric Casasses. Arribem a Eva Baltasar, Xavier Mas Craviotto, Maria Sevilla i Jaume Coll Mariné”.

“El panorama actual està dominat per un eclecticisme molt evident. Establir línies o corrents és molt difícil –diu Antoni Maestre–. A més de la incorporació massiva d’escriptores, diria que la diversitat sexual es temetitza cada cop més, l’autoficció i l’eliminació de les fronteres entre gèneres es practica força i han sorgit iniciatives com la de Males Herbes que han enriquit el fantàstic i la ciència-ficció. Una de les grans virtuts de la literatura catalana actual és que qualsevol lector pot trobar-hi llibres que encaixin amb els seus gustos”. Els estudiants de filologia catalana acaben el grau coneixent a fons l’esplendorós passat medieval i el complex segle XX. També, a poc a poc, es van fent una idea més clara del que escriuen els seus coetanis. ♦

“Tenim una literatura amb molta més vitalitat que la llengua”

♦♦♦♦♦ J.N.

Ahir Josep Murgades (Reus, 1951), catedràtic de literatura catalana de la Universitat de Barcelona, va pronunciar la seva última lliçó al paranimf de la Facultat de Lletres, titulada *Esbós d’escriure que ja mai no escriuré*. L’acte, que es va poder seguir presencialment i també de manera virtual, va ser el comiat públic d’un dels professors més carismàtics del grau de filologia catalana. Murgades es jubila als 70 anys, després de gairebé cinc dècades dedicades a la docència.

La seva última lliçó ha acabat fent referència a la incertesa del futur de les humanitats.

Explicar, llegir i escriure literatura pinta malament, en un país com aquest.

Què ha canviat, en tot aquest temps que fa que es dedica a ensenyar literatura?

Els antropòlegs diuen que ens trobem en l’època de la fractura de la confiança. Mai diré que abans era millor que ara, però no calia justificar-ho tot, estar-se sotmetent a motlles burocràtics que sovint no tenen res a veure amb les facultats de lletres. En el cas de la universitat catalana hi ha la dependència del motlle espanyol, però també un problema intrínsec de les lletres: en el món universitari se les estan menjant les ciències. Paràmetres com la competitivitat i el rendiment de mercat no funcionen, en les nostres disciplines.

Quines conseqüències té aquesta burocratització?

Molts col·legues no aguanten fins als 70. Ni tan sols fins als 65. Si poden plegar abans, ho fan. L’ensenyament crema molt. No només l’universitari: només cal mirar què passa als instituts.

Com s’ha transformat l’aproximació a la literatura des dels estudis de filologia catalana?

Quan va començar a ser possible com a ensenyament reglat fa quatre dècades, la perspectiva va ser molt historicista i nacionalista. Ara

“**EXPLICAR, LLEGIR I ESCRIURE LITERATURA PINTA MALAMENT, EN UN PAÍS COM AQUEST**”

ja no s’explica posant tant d’èmfasi en la teoria, sinó que és una mirada més aplicada. En això hem millorat. Ara bé, crec que seria convenient reliteraturitzar els estudis de belles lletres a casa nostra.

Què caldria fer?
Desautorar, desobrar i desnacionar. Caldria ensenyar la literatura des d’un caire més literari, menys centrat en l’obra, l’autor i la nació. Fer-ho des d’un marc més proper a la comparatística.

“**SI FEM UN BALANÇ LINGÜÍSTIC D’AQUESTS DARRERS 40 ANYS ÉS AGREDOLÇ**”

Quines novetats ha observat en la literatura catalana d’aquesta última dècada?

Un fet important ha estat la irrupció de les autores. Un altre, el trencament de segons quins motlles noucentistes. D’una banda, hi ha obres amb una llengua molt bona, i de l’altra, n’hi ha que juguen a la mateixa lliga que les sèries de TV3.

La seva visió és més positiva que negativa?

Tenim una literatura amb molta més vitalitat que la llengua. Això és positiu a mitges. La meua temença és que la llengua d’un determinat nivell s’acabi reservant només a l’expressió literària. Si mires el panorama actual, som una literatura homologable a molts altres llocs.

Des d’*Els Marges*, revista de literatura a la qual ha estat vinculat des del 1979, han promogut dos manifestos sobre la llengua. El segon va arribar el 2019. Quin balanç faria sobre l’estat del català?

En aquests darrers 40 anys, si analitzem la situació del català aïlladament, veurem que ara disposem de mitjans de comunicació, de la immersió lingüística i de moltes meravelles més. Aquesta anàlisi, però, l’hem de fer en relació a la situació de l’espanyol a Catalunya. Els avenços del català no han estat suficients per contrarestar els de l’espanyol, que s’ha nativitzat i tot. Si fem un balanç lingüístic d’aquests darrers 40 anys és agredolç. La supervivència del català no està garantida. ♦

